

03.11.2023

Група № 25

Урок № 7

Тема уроку: «Розрізнення прислівників і співзвучних сполук»

Мета уроку: (формування компетентності): предметні: поглиблення знання про правопис прислівників; орфографічні навички; ключові: уміння вчитися: увага, аналітико-синтетичні навички, асоціативна уява, пам'ять; комунікативні: словниковий запас учнів, уміння виправляти помилки у власних висловлюваннях; загальнокультурні: емоційно-ціннісне ставлення до мови.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 46 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. **Перегляньте відео до уроку на [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=9qJUblIAe0&ab_channel):**

https://www.youtube.com/watch?v=9qJUblIAe0&ab_channel

3. Законспекуйте матеріал до уроку (основне):

Написання прислівників разом, окремо та через дефіс

Разом пишуться:

1. Складні прислівники, утворені сполученням прийменника з прислівником: *віднині, відтепер, донині, дотепер, забагато, надалі, задовго, занадто, навічно, набагато, отак, надовго, назавжди, назовсім, наскрізь.*

Примітка. Від подібних прислівників слід відрізняти сполучення прийменників із незмінюваними словами, вживаними в значенні іменників. Такі сполучення пишуться окремо: *від сьогодні, до завтра, на потім (не відкладайте цього на завтра, на потім), за багато, на багато (порівняйте: забагато гуляєш і за багато років уперше приїхав).*

2. Складні прислівники, утворені сполученням прийменника з іменником: *безвісті, безперестанку, вбік, ввечері, вволю, вголос, вгору, вдень, взимку, взнаки, відразу, вкрай, вкупі, внизу, впам'ятку, вперед, впереміж,*

навиліт, навідліг, навідріз, набік, наверх, наверху, навиліт, навідліг, навідріз, наполовину, насилу, наприклад, напролом, наспід, наспіх, насторожі, наяву, обік, обіч, одвіку, опівдні, опліч, побіч, поблизу.

3. Складні прислівники, утворені сполученням прийменника з коротким (нечленним) прикметником: *віддавна, вкрай, востаннє, вручну, догола, допізна, замолodu, заново.*

4. Складні прислівники, утворені сполученням прийменника з числівником: *вдвоє, втроє, вчетверо; вперше, вдруге, втретє; надвоє, на-троє, начетверо; удвох, утрьох; учотирьох; водно, заодно, поодинці, спершу.*

5. Складні прислівники, утворені сполученням прийменника з займенником: *внічию, втім, навіщо, нащо, передусім, почім, почому, але: до чого, за віщо, за що* та ін. в ролі додатків.

6. Складні прислівники, утворені сполученням кількох прийменників із будь-якою частиною мови: *вдосвіта, вповодж, завбільшки, завглибки, завдовжки, завчасу, завширшки.*

7. Складні прислівники, утворені з кількох основ (із прийменником чи без нього): *босоніж, водносталь, ліворуч, мимоволі, мимоїздом, мимохідь, мимохіть, насамперед, натщесерце, нашвидкуруч, обабіч, обіруч, очевидно, повсякчас, праворуч, привселюдно.*

8. Складні прислівники, утворені сполученням часток *аби-, ані-, де-, чи-, що-, як-* із будь-якою частиною мови: *абикуди, абияк, аніскільки, анітрохи, аніяк; дедалі, деколи, деінде; чимало; щовечора, щогодини, щодня, щоденно, щомісяця, щомога, щонайдовше, щонайкраще* та под.

Примітка. Слід відрізняти прислівники, складені з прийменників або часток і різних частин мови, від прийменників або часток та іменників, прикметників тощо, коли останні зберігають у реченні свої функції як окремі частини мови, отже, і пишуться окремо.

Порівняйте:

Він повернув убік. — Ударив у бік.

Спочатку це не було ясно. — З початку розмови вони зрозуміли вашу думку.

*Прочитай вірш напам'ять. — На пам'ять він подарував мені книжку.
Всередині щось дуже заболіло. — Це правило шукай в середині розділу.
Зауважую вам востаннє. — Вони постукали в останнє вікно.
Ми чуємо це вперше. — Зайдемо в перше село.
У нас чимало є досягнень. — Чи мало вам допомагали?
Ми теж виступали на зборах. — Він говорив те ж, що і я.
Якось воно уже буде. — Як ось і Марко на поріг.*

Окремо пишуться:

1. Прислівникові сполуки, що складаються з прийменника та іменника, але в яких іменник звичайно зберігає своє конкретне лексичне значення й граматичну форму, особливо коли між прийменником і керованим ним іменником можливе означення до цього іменника (прикметник, займенник, числівник): *без відома, без кінця, без краю, без ліку, без сліду, без сумніву.*

2. Словосполуки, що мають значення прислівників і складаються з двох іменників (зрідка — числівників) або двох прийменників: *від ранку до вечора, день у день, з боку на бік, з дня на день, один в один, раз у раз, рік у рік, час від часу.*

3. Словосполуки, які в реченні виконують функції прислівника та складаються з узгоджуваного прийменника (числівника, займенника) й дальшого іменника: *другого дня, таким чином, темної ночі, тим разом, тим часом.*

4. Прислівники, утворені сполученням прийменника з повним прикметником чоловічого (середнього) роду: *вцілому.*

5. Прислівники, утворені сполученням прийменника *по* зі збірним числівником: *по двоє, по троє, по четверо* тощо.

Пишуться через дефіс:

1. Складні прислівники, утворені від прикметників і займенників за допомогою прийменника *по* та закінчення *-ому* або *(-к)и*: *по-батьківському, по-братньому, по-господарському, по-іншому, по-нашому, по-своєму, по-*

українському, по-християнському; по-батьківськи, по-братерськи, по-господарськи, по-українськи; також по-латині.

Примітка. У прислівниках цього типу, утворених від складних прикметників, що пишуться через дефіс, дефіс ставиться тільки після *по-*: *по-демократичному*.

2. Складні прислівники, утворені за допомогою прийменника *по* від порядкових числівників: *по-перше, по-друге, по-третє*.

3. Неозначені складні прислівники з частками: *-будь, -небудь, казна-, -то, хтозна-*: *аби-то, будь-де, будь-коли, будь-куди, де-небудь, десь-то, казна-де, казна-коли, коли-будь, коли-небудь, куди-будь, куди-небудь, так-то, хтозна-як, як-небудь*.

3. Складні прислівники, утворені з двох прислівників: *вряди-годи, десь-інде, десь-інколи, сьак-так* та ін.

4. Складні прислівники, утворені повторенням слова або основи без службових слів або зі службовими словами між ними: *будь-що-будь, віч-на-віч, всього-на-всього, далеко-далеко, де-не-де, коли-не-коли, ледве-ледве, ось-ось, пліч-о-пліч, хоч-не-хоч, як-не-як*.

4. Виконайте наступні завдання в робочому зошиті:

4.1 Виконайте *вправи 2,3,5* до § 46 з підручника О. Авраменка для 10 кл.

4.2 Спишіть, знімаючи ризик, спочатку сполучення слів, у яких виділені слова пишемо окремо, а потім ті, у яких - разом.

їхати на/зустріч вітру, маю надію на/зустріч, побачилися в/день, прийшов у/день народження, кульки злітають у/гору, літак вривався в/гору, підійшов до/купи іграшок, усі зібралися до/купи, відпочивали в/трьох, світилося в/трьох вікнах, ходили по/нашому полю, усе зробили по/нашому.

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.

03.11.2023

Група № 25

Урок № 8

Тема уроку: «Написання не, ні з різними частинами мови»

Мета уроку: поглиблення знання про особливості вживання часток *не* та *ні*, розуміння зв'язку значення слів і особливостей їхнього написання, уміння редагувати тексти, вироблення мовного чуття; орфографічні навички; розширювати словниковий запас здобувачів освіти, уміння бачити помилки у власних висловлюваннях; прищеплювати повагу до української мови.

Матеріали до уроку:

1. Опрацюйте § 47 у базовому підручнику: *Українська мова (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Олександр Авраменко. – К.: Грамота, 2019. – 208 с.*

2. **Перегляньте відео до уроку на [YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=JFxcPQ2wbxs&ab_channel=EdEra):**

https://www.youtube.com/watch?v=JFxcPQ2wbxs&ab_channel=EdEra

3. **Законспектуйте матеріал до уроку (основне):**

Правопис частки НЕ

Правила	Приклади
<i>Разом НЕ пишуть</i>	
якщо слово без <i>не</i> не вживається:	<i>невдаха, нездара, негода, неук; неблаганний, невпинний, нещадний; невдовзі, невтямки, неподалік, нещодавно, нехотя; неволити, нездужатися, незчутися, ненавидіти, непритомніти, непокоїти, нехтувати; але: неславити (ганьбити), не славити (не прославляти)</i>
якщо йдеться про нове поняття:	<i>небезпека (загроза); небиліця (вигадка); неволя (рабство); недоля (лихо); недруг (ворог); недовіра (підозра); неправда (брехня)</i>
з прикметниками й прислівниками:	<i>невибагливий (скромний у вимогах), невмілий(безпорадний)</i>
якщо при дієприкметнику немає пояснювального слова	<i>незасіяне поле</i>
в префіксі <i>недо-</i> , який указує	<i>недочувати (погано чути), недоїдати (погано</i>

на неповноту дії	їсти) та ін.
Окремо НЕ пишуть	
з прикметниками й прислівниками, коли в реченні щось заперечується: Іноді таке заперечення підсилюється заперечними словами <i>ні, ані, ніяк, нітрохи, ніколи, ніде, ніщо, ніхто</i> й ін.	<i>робота не важка; дорога не далека; надворі не холодно. робота аж ніяк не важка; ні, дорога не далека; надворі нітрохи не холодно; нам ніщо не страшне</i>
з усіма формами дієслова (крім дієприкметника)	<i>не робити, не сказавши, не робитиму;</i>
з числівниками, займенниками і прийменниками	<i>не два, не перший, не ми, не наш, не будь-який, не до речі, не з руки; виняток: неабиякий і не абиякий</i>
з дієприкметником, якщо при ньому є пояснювальне слово або він виконує роль присудка	<i>не чуваний (коли?) ніколи, не знаний (де?) тут; трава не скошена</i>
якщо заперечують щось	<i>не друг (а товариш, співробітник, просто знайомий, випадкова людина, ворог)</i>
якщо є протиставлення:	<i>робота не важка, а легка; дорога не далека, але й не близька; надворі не холодно, а так собі</i>
З дефісом НЕ пишуть	
якщо вживається як префікс в іменниках — власних назвах	<i>не-Європа</i>

Правопис частки НІ

Правила	Приклади
Разом НІ пишуть	
у заперечних займенниках і прислівниках	<i>ніхто, ніякий, ніде, нікуди, ніяк</i>
якщо слово без ні не вживається	<i>нікчемний, нічліг</i>
Окремо НІ пишуть	
якщо вживається для заперечення наявності предмета чи ознаки, а також у стійких словосполученнях без дієслова- присудка	<i>ні краплини; ні се ні те; ні так ні сяк, ні на макове зерно</i>
якщо виступає повторювальним сполучником із заперечним єднальним значенням	<i>Не люблять кайданів ні слово, ні ідея (М. Рильський)</i>

4. Виконайте в робочому зошиті **вправи 2,3,4** до § 47 з підручника О. Авраменка для 10 кл.

Готуємося до ЗНО

1. Правопис часток *не, ні*. У якій групі слів усі вони з часткою *не* пишуться окремо?

А Не/затоплена місцина, ніким не/торкана роса, не/завершена робота;

Б не/почорнілий від часу паркан, не/просохла земля, не/розсідланий кінь;

В не/завершена книга, не/підбілена верба, не/виконане завдання;

Г не/прив'язаний звечора човен, ще не/забута образа, нічим не/ захищений порт?

2. Приведіть у відповідність варіанти написання з прикладами.

Частку <i>не</i> пишемо:	А Ні/старовини, ні/я не дорікаю, ні/живий ні/мертвий,
1 Разом	ні/так ні/ сяк
2 Окремо	Б Не/бажано, не/п'ять, не/сказане, не/доїсти
Частку <i>ні</i> пишемо:	В Не/гайний, недо/лік, не/голосно, не/обережний
3 Разом	Г Ні/сенітниця, ні/кчема, ні/звідки, ні/хто
4 Окремо	Д Ні/коли, ні/туди ні/сюди, ні/до/ кого, ні/яково
	Е Не/щодавно, недо/робок, не/оковирний, не/той

3. У якій групі слів усі вони з часткою *не* пишуться разом?

А Не/помічений човен, не/підписані документи, ці не/забутні мрії;

Б не/бачена краса, не/полита досі розсада, не/бачена ніколи квітка;

В не/замкнені двері, не/закінчений лист, ніким не/підтверджений факт;

Г не/застебнуте пальто, не/зірваний бур'ян, ще не/висушене сіно?

Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту

ledishade@ukr.net

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.